

A photograph of a person with long, curly blonde hair, seen from the back, looking out a window with white horizontal blinds. The person is wearing a dark, textured sweater. The scene is lit with natural light from the window, creating a contemplative mood.

För barnets bästa?

En granskning av avskiljningar och ej fullföljda
avskiljningar på två statliga ungdomshem år 2024

BARNRÄTTSSBYRÅN.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
Frågeställningar	6
Metod och databearbetning	6
Resultat	8
Angivet skäl för fysiskt ingripande	8
Fasthållning på mage	9
Diskussion	10
Om självskada	10
Viktiga iakttagelser	10
<i>Avskiljning i vardagliga situationer</i>	10
<i>Barnsyn och bemötande</i>	12
<i>Livsfarliga fasthållningar</i>	13
<i>Rättssäkerhet och uppföljning</i>	14
Om SiS Brättegården och SiS Hässleholm	15
Slutord	16
Referenser	17

Sammanfattning

Våren 2025 släppte Barnrättsbyrån den fjärde uppföljningsrapporten avseende våld, missförhållanden och avskiljningar på Statens institutionsstyrelses (SiS) ungdomshem. I rapporten konstaterades en rekordhög användning av avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar år 2024. SiS förklarade ökningen med att intagna barn under året haft omfattande självskadebeteenden. Tvångsåtgärden ska ha använts för att skydda barnen: "för barnets bästa", står det ofta i avskiljningsbesluten.

Men SiS kunde inte styrka sitt påstående genom att hänvisa till någon typ av avskiljningsanalys det aktuella året. Därför beslutade vi oss för att genomföra en studie för att undersöka SiS förklaring. Vår granskning grundar sig på dokumentation gällande avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar (585 st.) från ungdomshemmen med flest ingripanden, Brättegården och Hässleholm.

Resultaten visar att SiS påstående inte stämmer: självskada förekom endast i en minoritet av fallen där avskiljningsbefogenheten använts (16,8 %) och knappt en handfull av dem rörde avvärjande av akut, pågående, självskada. Dessutom är påståendet anmärkningsvärt i sig, då självskadebeteende inte utgör laglig grund för avskiljning enligt LVU.

Den vanligaste orsaken till avskiljning i det granskade underlaget var att barn varit våldsamma mot annan person. I hälften av de fallen (54 %) var det dock personal, inte barn, som varit fysiska först. Våldsamt beteende från barnen kan därför ha varit en följdreaktion på personals våldsanvändning, snarare än tvärtom.

I vart tionde fall fann vi inga tecken alls på att barnet varit våldsamt, varken före, under eller efter personalens fysiska ingripande. Ett sådant ingripande har inte stöd i lag, eftersom avskiljningsbefogenheten kräver att barnet uppträder våldsamt eller är så påverkat av berusningsmedel att det inte kan hållas till ordningen. Lagenligheten kan också ifrågasättas i de fall där avskiljningar uttryckligen använts i förebyggande syfte, till exempel för att undvika potentiellt stökiga eller våldsamma situationer. Vi ser också att fysiska ingripanden används i vardagliga och helt ofarliga situationer och som respons på normalt tonårsbeteende, långt ifrån lagstiftarens ursprungliga intentioner med befogenheten.

Granskningen bekräftar att fasthållningar på mage fortfarande är en vanlig och frekvent praktik på de statliga ungdomshemmen, trots de påtagliga medicinska riskerna som det medför. I drygt 40 procent av fallen har barn hållits fast mot golv eller säng, vid flera av dessa tillfällen så länge som 15 till 20 minuter. Vi kan också konstatera att fasthållningar fortsatt används *i stället* för avskiljning, trots att det både är juridiskt felaktigt och potentiellt livsfarligt.

Slutligen visar den här dokumentationsgranskningen att SiS har betydande problem med en såväl oprofessionell som oempatisk barnsyn. I beslutsdokumenten beskrivs barnen som "nonchalanta", "trotsiga" och "otrevliga", vilket sannolikt försämrar bemötandet och eskalerar konfliktsituationer. Konsekvensen blir att fysiska ingripanden och avskiljningar används, trots att det egentligen inte hade behövts.

Den särskilda befogenheten avskiljning

Att hållas i avskildhet – avskiljning – är den mest ingripande av SiS särskilda befogenheter (tvångs-åtgärder). Avskiljningsbefogenheten regleras i 15 c § lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Lagen ger personalen befogenhet att stänga in barn i ett rum, oftast en typ av isoleringscell, *”om barnet uppträder våldsamt eller är så påverkad av berusningsmedel att hen inte kan hållas till ordningen”*. Det finns inget utrymme i lagen för att avskilja ett barn på grund av något annat skäl än de som framgår av lagparagrafen. SiS har exempelvis inte rätt att använda avskiljningsbefogenheten som bestraffning.¹

Avskiljning får endast användas om mindre ingripande åtgärder inte är tillräckliga. En avskiljning får inte pågå under mer än fyra timmar i följd. I de rättsliga förarbetena framgår att isolering *”i princip inte ska förekomma inom institutionsvården”* men att avskiljning av barn på SiS kan behövas i vissa extrema situationer under en mycket kort tid.² Det avskilda barnet ska stå under fortlöpande uppsikt av personal och ska ha möjlighet att tillkalla personal. När ett barn avskiljs ska SiS alltid fatta ett beslut om avskiljning. Ett sådant beslut går att överklaga.

En avskiljning innebär i regel att personal använder fysiska ingripanden. Ett barn som är i så hög affekt att hen ska avskiljas går inte självmant till avskiljningsrummet. De fysiska ingripandena syftar till att få kontroll över situationen (ofta genom fasthållning av olika slag) samt grepptekniker för att transportera barnet till avskiljningsrummet.³ Dessa grepp innebär olika former av smärtpåförande tekniker vilka lärs ut inom ramen för SiS konflikthanteringsmetod.

Ibland avbryts avskiljningen innan man nått avskiljningsrummet. Det kan bero på att barnet inte längre är pågående våldsamt. I dessa fall, då personal använt fysiska ingripanden i syfte att föra den unge till avskiljningsrum men där man avbrutit på vägen dit, ska avskiljningsbeslut inte fattas.⁴ I stället dokumenteras fysiska ingripanden av den typen som *”ej fullföljd avskiljning”*.⁵ Justitieombuds-

mannen (JO) har uttalat att en avskiljning kommit till stånd när dörren om barnet låses eller den intagne på annat sätt hindras att lämna rummet.⁶ JO har också uttalat att beslut om avskiljning bör meddelas om det i en situation är tveksamt om åtgärden skulle innebära ett avskiljande eller inte, inte minst för att säkerställa rätten till överklagande av ingripande beslut.⁷ Det bör därför ofta finnas anledning att meddela beslut om avskiljning i vissa fall av ej fullföljda avskiljningar och vid så kallade rumshänvisningar, då barnet är avskild från övriga intagna och hindrad att lämna rummet på andra sätt än genom en låst dörr.

Enligt svensk grundlag är alla människor gentemot det allmänna skyddade mot påtvingade kroppsliga ingrepp.⁸ Det innebär att fysiska ingripanden från SiS personal måste ha stöd i lag. Personalen på SiS lyder under samma lagar som alla andra vilket innebär att personal kan göra sig skyldig till brott mot de intagna när de använder våld mot dem. Personalen kan hänvisa till brottsbalkens allmänna grunder för ansvarsfrihet från brott. I praktiken används ofta ansvarsfrihetsregeln om laga befogenhet som grund för att använda våld i samband med att barn ska föras till avskildhet.⁹ Personal på SiS kan i vissa fall ingripa med stöd av bestämmelserna om nöd och nödvärn – om det är fråga om en pågående nödsituation eller ett pågående brottsligt angrepp. Det våld som används med hänvisning till en ansvarsfrihetsgrund måste vara behövligt och försvarligt för att det inte ska vara brottsligt.

SiS personal kan inte avskilja ett barn enligt 15 c § LVU på grund av att barnet uppvisar ett självskadebeteende om inte barnet *också* uppträder våldsamt eller är så berusad att det inte kan hållas till ordningen. Om ett barn skadar sig själv eller uttrycker hot att skada sig själv kan dock personalen, om det krävs för att avvärja en akut fara för liv och hälsa, ingripa fysiskt med stöd av brottsbalkens bestämmelser om nödrätt.¹⁰ Det är i dessa fall inte fråga om ett avskiljande med stöd av 15 c § LVU.

Inledning

I maj 2025 presenterade Barnrättsbyrån för fjärde året i rad en uppföljning av avskiljningar, våld och missförhållanden inom Statens institutionsstyrelses (SiS) ungdomsvård.¹¹ En del av uppföljningen rörde SiS särskilda befogenheter, i synnerhet avskiljning – vilket innebär möjligheten att isolera barn i ett särskilt rum.

Uppföljningen visade att antalet avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar (fysiska ingripanden i syfte att verkställa avskiljning, till exempel fasthållning, men där barnet inte förs till avskiljningsrummet) fortsatt att öka och nu nått historiskt höga nivåer. Yngre barn, i åldern nio till femton år, och flickor drabbades mest.

I kölvattnet av granskningen kommenterade SiS resultaten. SiS förklarade ökningen med att många barn haft självskadebeteenden. Avskiljningarna skulle ha använts för att hindra barn från att skada sig själva.¹² När Barnrättsbyrån frågade efter analyser som stödde förklaringen, visade det sig dock att SiS inte gjort någon övergripande granskning av avskiljningarna år 2024. Vi beslutade därför att undersöka om ökningen verkligen kan förklaras av självskadebeteenden. Granskningen breddades för att ge en samlad bild av hur avskiljningsbefogenheten användes under 2024. Föreliggande rapport kan ses som en uppföljning till den studie som år 2021 genomfördes av docent Maria Andersson Vogel inom ramen för Barnrättsbyråns rapport "*...och jag kunde inte andas*" – En granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen.¹³

Frågeställningar

Granskningen ska besvara två frågor.

- Är självskada en framträdande orsak till avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar?
- Hur, i vilka situationer och på vilka grunder användes avskiljningsbefogenheten under 2024?

Metod och databearbetning

Uppföljningen av SiS ungdomsvård 2024¹⁴ visade att institutionerna Brättegården (362 avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar) och Hässleholm

(252 avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar) använt sig av avskiljningsbefogenheten mest av alla statliga ungdomshem. Vi begärde ut dessa två institutioners samtliga avskiljningsbeslut och dokumentation av ej fullföljda avskiljningar.*

Totalt fick vi ut 585 beslutsdokument. Fyra exkluderades för att de hänvisade till bilagor som inte lämnades ut eller för att de var uppenbara dubletter. Granskningen omfattade därmed 581 beslutsdokument, alla maskade i olika omfattning. Nedan ses beslutsdokumenten fördelade på typ av ingripande och institution.

Tabell 1. Antal beslutsdokument per institution och typ av ingripande. (n. 581).

	AVSKILJNINGAR	EJ FULLFÖLJDA AVSKILJNINGAR	TOTALT
Brättegården	132	145	277
Hässleholm	179	125	304
Totalt	311	270	581

* Hädanefter benämns såväl avskiljningsbeslut som dokumentation från ej fullföljda avskiljningar som "beslutsdokument".

Beslutsdokumenten bearbetades i Excel och kategoriserades enligt nedan.

- ID-nummer (varje beslutsdokument tilldelades ett löpnummer).
- Institution
- Kön (flicka, pojke eller "går ej att utläsa")
- Typ av fysiskt ingripande (avskiljning eller ej fullföljd avskiljning)
- Angivet skäl för fysiskt ingripande*
 - *Våld mot annan person*

Inom kategorin faller all typ av fysisk våldsanvändning som barn enligt beslutsdokument använt, oavsett när i händelseförloppet som det våldsamma beteendet sker och oavsett om det riktas mot andra barn eller personal. Det kan handla om allt ifrån att ett barn "puttar" annan person till slag och sparkar. Kategorin omfattar också att barn kastat saker på eller mot personal men inte verbala hot eller kränkningar, att barn "viftat med armarna i luften" eller att barn gjort motstånd mot fysiskt ingripande genom att "göra sig tung" eller försökt undkomma ingripandet.
 - *Självskada*

Alla beskrivningar i beslutsdokument som signalerar, mer eller mindre konkret, att självskada på något sätt funnits med i händelseförloppet har fallit inom kategorin självskada. Det kan handla om allt ifrån tydliga självmordsförsök till självskadebeteende som att dunka huvudet i väggen, men även beskrivningar av rumsvisitering för att hitta föremål som barn skulle kunna självskada med eller andra beskrivningar med kopplingar till självskada.

- *Våld mot föremål*

Kategorin innefattar såväl sparkar och slag mot väggar och möbler som att föremål slagits sönder.
- *Påverkad av berusningsmedel*

I de utlämnade handlingarna fanns inga beskrivningar av fysiska ingripanden på grund av att barn varit påverkade av berusningsmedel.
- *Inget våldsamt beteende*

Innefattar beslutsdokument som inte innehåller några beskrivningar av de kategorier som anges ovan.
- *Går ej att utläsa*

I de fall där maskeringen på grund av sekretess varit så omfattande att det inte gått att utläsa hur händelseförloppet sett ut så, har dessa beslutsdokument kategoriserats som "Går ej att utläsa".
- Vem är fysisk först?

Kategorin beskriver om det är barn eller personal som enligt beslutsdokument först är fysisk mot annan person. Det handlar om all typ av fysisk kraft. Allt ifrån personal som "med viss bestämdhet" milt föser ett barn till regelrätta transportgrepp och fasthållning eller barn som på ett medvetet sätt fysiskt berört en annan person.
- Fasthållning mot golv/på mage

Om det i beslutsdokumentet tydligt framgått att personal lagt ner och hållit fast barn på mage mot till exempel golv eller säng. Omfattar inte fasthållning mot vägg.

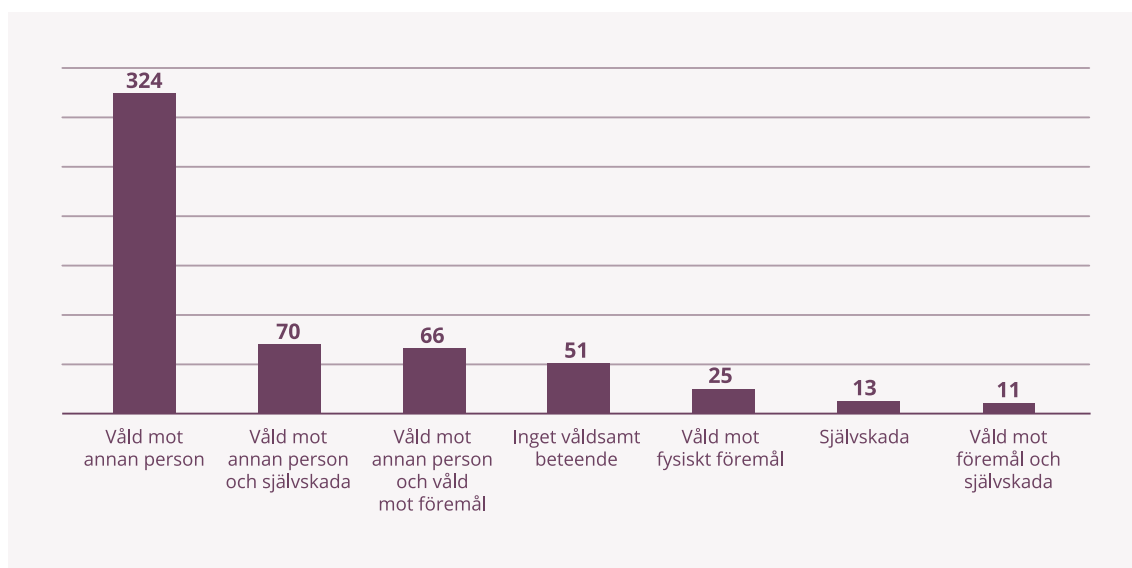
* Flera kategorier av angivna skäl kan framgå i samma beslutsdokument. Det är också möjligt att det i vissa beslutsdokument föreligger flera kategorier men att något eller några av angivna skäl inte framgår på grund av maskning.

Resultat

581 beslutsdokument kategoriserades utifrån angivet skäl för fysiskt ingripande. 21 av beslutsdokumenterna var så hårt maskade att det inte gick att utläsa vad som föranlett det fysiska ingripandet. Diagrammet nedan redovisar angivna skäl för fysiskt ingripande i de 560 beslutsdokument som gick att analysera.

Diagram 1. Angivet skäl för fysiskt ingripande, antal per kategori och kombination. (n. 560).

Angivet skäl för fysiskt ingripande

Våld mot annan person

Det vanligaste skälet för fysiskt ingripande (58 %) var att barn på något sätt haft ett våldsamt beteende riktat mot annan person *utan* samtidig förekomst av självskada eller våld mot föremål. Det är viktigt att påminna om att det våld som barn utövat kan ha skett när som helst i händelseförloppet, både före och efter personals fysiska ingripande.

I 287 av de 324 beslutsdokumenterna som rör barn som riktar våld mot person går det att utläsa vem som är fysisk först. Kombinerar kategorin "Våld mot annan person" med kategorin "Vem är fysisk först?" så ser vi att barns våldsamhet i drygt hälften av fallen (54 %) uppstår *efter* att personal först ingripit

fysiskt mot dem. Barnens våldsamma beteende kan alltså i hälften av fallen ha varit en reaktion på personals våldsanvändning, snarare än tvärtom.

Självskada

Självskadebeteende utgör inte laglig grund för avskiljning. Dessa ingripanden har därför inte stöd i lag om barnet inte samtidigt har ett våldsamt uppträdande, är så berusad att det inte kan hållas till ordningen eller om det är fråga om ett ingripande i en nödsituation i brottsbalkens mening.

En knapp femtedel av beslutsdokumenterna (16,8 %) beskriver, eller kan antas beskriva, att det fysiska ingripandet på något sätt är kopplat till självskadebeteende. I ett fåtal fall handlar det om rena nödsituationer där personal ingriper för att förhindra pågående självmordsförsök. Betydligt

oftare grundas dock fysiska ingripanden på att personal försöker förebygga självskada, till exempel om barn motsätter sig att deras rum genomsöks efter föremål som kan användas för att självskada eller då personal bedömer att barn måste flyttas från utrymmen där de tidigare skadat sig själva. Ett vanligt scenario är att personal ingriper fysiskt vid självskada, eller då de bedömer att det finns risk för självskada, och att barn riktar våld mot personal som en reaktion på deras ingripande. I dessa fall (70 st.) har beslutsdokumentet kategoriserats som en kombination av självskada och våld mot annan person.

Våld mot föremål

Den tredje vanligaste kategorin är en kombination av våld mot föremål och våld mot annan person (11,8 %). Våld mot föremål utgörs oftast av att barn sparkar eller slår mot väggar och dörrar och ytterst sällan om regelrätt skadegörelse. Ett vanligt scenario i den här kategorin är att barn springer runt på avdelningen, skriker och slår eller sparkar i dörrar och väggar vilket leder till att personal ingriper fysiskt. Det är också vanligt att personal börjar med att rumshänvisa barnet. När barnet motsätter sig rumshänvisningen ingriper personal fysiskt och barnet agerar våldsamt mot personal som en reaktion på ingripandet.

Inget våldsamt beteende

I en knapp tiondel av beslutsdokumentet (9,3 %) finns inga tecken på att barnet varit våldsamt mot annan person, föremål eller sig själv, varken före eller efter personals fysiska ingripande. I de här fallen kan det starkt ifrågasättas om ingripandena varit lagliga. Ofta handlar det om barn som

uttrycker sig verbalt kränkande mot någon eller barn som vägrar gå till sitt rum eller en plats som personalen instruerar.

I en tredjedel av beslutsdokumentet (32 %) har barn inte haft ett pågående våldsamt beteende före personals fysiska ingripande. Även i dessa fall väcks frågor om huruvida dessa ingripanden haft lagligt stöd.

Fasthållning på mage

I 40,9 % av beslutsdokumentet framgår att personal hållit fast barn på mage, oftast mot golv men även i flera fall mot barnets säng. Tabell 2 visar hur många fasthållningar på mage som dokumenterats, fördelat på institution och typ av fysiskt ingripande. Det är vanligast att fasthållning på mage dokumenterats vid fysiska ingripanden av typen ej fullföljd avskiljning. I över hälften av fallen då avskiljning inte fullföljts (54 %) har barnen utsatts för fasthållning på mage mot golv.

Var fjärde fasthållning på mage (36 %) har enligt beslutsdokumentet genomförts i situationer där det är personal, inte barn, som varit fysisk först. Var tionde fasthållning (11 %) har skett i händelseförlopp där det inte går att se att barnet varit våldsamt mot vare sig andra eller sig själv, varken före eller efter personals fysiska ingripande.

Oftast står det inte hur länge fasthållningen pågått. Men i några fall skrivs det ut och vi har i flera av dessa beslutsdokument kunnat notera att fasthållningar på mage har pågått mellan 15 och 20 minuter.

Tabell 2. Fasthållningar mot golv/på mage, fördelat på institution och typ av ingripande. (n. 229).

	BRÄTTEGÅRDEN	HÄSSLEHOLM	TOTALT	Andel per typ av fysiskt ingripande
Avskiljning	24	58	82	26 %
Ej fullföljd avskiljning	81	66	147	54 %
Totalt	105	124	229	40,9 %
Andel av totalt antal fysiska ingripanden	38 %	41 %	40,9 %	

Diskussion

Om självskada

Vår granskning ger inte stöd för SiS förklaring att självskada skulle vara en bärande orsak till de totalt 1705 avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar som år 2024 genomfördes på de statliga ungdomshemmen. Av de 581 beslutsdokument vi har granskat, från de två ungdomshem där avskiljningsbefogenheten användes mest, omnämns självskada, eller kan antas ha varit en del av händelseförloppet, i mindre än en femtedel av alla avskiljningsbeslut (16,8 %).

Det är också viktigt att understryka att självskada eller hot om självskada inte utgör grund för avskiljande enligt 15 c § LVU, om inte barnet samtidigt har ett våldsamt uppträdande eller är så berusad att det inte kan hållas till ordningen. Lagstöd för personalens fysiska ingripanden när barn skadar sig själva, men rekvisiten för avskiljning enligt 15 c § LVU inte är uppfyllda, får i stället sökas i brottsbalkens regler om ansvarsfrihet för brott på grund av nöd. Även om ett pågående självskadebeteende innebär att en nödsituation föreligger ska en bedömning alltid göras om det, i förhållande till farans allvar och de skador som ingripandet orsakar barnet, är försvarligt att ingripa med våld. Nödrätten ska tillämpas restriktivt och kan inte användas som en särskild befogenhet att tillgripa vid självskada.

I vår granskning kan vi se att när självskada finns med i bilden handlar det bara i en minoritet av fallen om att personal ingripit fysiskt för att avvärja pågående självskadebeteende. Ett exempel av den typen kommer från Brättegården där en flicka beskrivs ha lagt något *"runt sin hals och då personal försöker ta bort den agerar x ut fysiskt genom sparkar, slag och bett."*¹⁵

Det är betydligt vanligare att personal använder avskiljningsbefogenheten för att förebygga självskada som skulle kunna ske. En vanlig situation verkar vara att personal beslutat sig för att kropps- eller rumsvisitera för att hitta och omhänderta föremål som kan användas för självskada. När barnen motsätter sig visitation så ingriper personal fysiskt, varpå barn agerar ut och avskiljningen är ett faktum. Dessa situationer hade kunnat hanteras

med andra metoder än avskiljning om personal haft rätt kompetens och förutsättningar.

Viktiga iakttagelser

Hur ska då de många avskiljningarna och ej fullföljda avskiljningar förstås och förklaras? Vi ser i vår granskning samma mönster som presenterades i rapporten *"...och jag kunde inte andas"* – En granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen¹⁶ för fem år sedan.

Det handlar om fysiska ingripanden som saknar, eller har bristande, lagstöd. Det handlar om en syn på barn som försämrar personals bemötande och som eskalerar konflikter. Vi ser personal som använder avskiljningsbefogenheten för att hantera ofarliga händelser, långt ifrån lagstiftarens intention med befogenheten. Dessutom noterar vi än en gång att fasthållningar mot golv används med hög frekvens, trots den livsfara som varje sådant ingripande innebär.

Granskningen visar också att dokumentationen kring fysiska ingripanden fortsatt lider av gränsdragningsproblem, i form av hur olika ingripanden kategoriseras. Det blir därför svårt att överblicka, analysera och följa upp den totala användningen av avskiljningsbefogenheten och tillhörande våldsanvändning. För barnen innebär det brister i rättssäkerheten, för hur ska man veta vilka beslut som går att överklaga och till vilken instans om samma typ av ingripande dokumenteras på fyra olika sätt?

Avskiljning i vardagliga situationer

Enligt förarbetena till LVU ska avskiljningsbefogenheten användas för extrema situationer, till exempel upplopp eller slagsmål mellan ungdomar.¹⁷ Men i många fall ser vi att personal kopplar grepp, håller fast och avskiljer i situationer som är helt ofarliga och som respons på vanligt tonårsbeteende.

För högt ljud i hörlurarna,¹⁸ barn som går och springer på avdelningen,¹⁹ gungar på en stol,²⁰ pratar och busar med andra barn,²¹ tramsar och gör ljud²² och en flicka som slänger upp spelkort i

luften.²³ Sådana är situationerna som leder till fasthållningar mot golv och avskiljningsrum. Vägen dit går oftast via rumshänvisning, som konsekvens för att avdelningens regler och rutiner inte följs. Som i ett exempel där en flicka hänvisas till sitt rum för att hon beskrivs "... strunta i vad personalen säger trots flera uppmaningar om avdelningens rutiner och regler."²⁴

Rumshänvisning, alltså att barn uppmanas att gå in på och stanna på sitt rum, blir ofta en typ av förstadium till avskiljning. Barn som inte tycker att de gjort något fel motsätter sig oftast rumshänvisning och det är då personal kopplar grepp och blir fysiska. Det kan vara oklart var gränsen går mellan rumshänvisning och avskiljning. Rumshänvisningar bör i vissa fall kunna betraktas som en avskiljning, om barnet på något sätt är hindrat att lämna sitt rum.²⁵ Det är viktigt att personalen gör tydligt för barnet att det har möjlighet att lämna rummet de blir hänvisat till i de fall det inte är fråga om avskiljning.²⁶

Nedan finns ett exempel på en pojke som enligt beslutsdokumentet "tramsar" och därför hänvisas till sitt rum. Det slutar med nedläggning mot golv, trots att pojken inte varit våldsam överhuvudtaget.

"Han kallar personal kuk. Personal ber x att gå in på sitt rum men han vägrar att göra detta. Då väljer personal att transportera honom in till rummet men x gör mycket motstånd. Personal väljer då att göra ett fysiskt ingripande mot golv."²⁷

En annan pojke tror att personal skämtar när de ber honom gå in på sitt rum för att han fällt en kommentar. Personal vidhåller, men pojken tror fortfarande att det är på skoj och frågar om "om de är seriösa". Också den situationen slutar med fasthållning mot golv.²⁸

Ibland skriker barnen att de vill bli lämnade ifred och säger åt personal att gå ut ur deras rum. I ett fall blir just det rekvisitet till en avskiljning eftersom flickan, enligt beslutsdokumentet, "Uppträder våldsamt genom att hota personal att lämna hennes rum."²⁹

I ett annat fall trycker sig en flicka in i ett hörn. I beslutsdokumentet framgår inte att hon varit våldsam mot annan person, men likväl bedömer personalen att hennes beteende är sådant att avskiljning kan komma i fråga. Där står: "X uppträder våldsamt genom att ta sig in i (maskat) där hon inte får vistas och vägrar gå ut.". Konsekvensen blir att tre personal kopplar grepp och bär henne därifrån.³⁰

Vi ser också många exempel på att avskiljning används för att förebygga något som *kan komma att ske*, och inte som en sista utväg när inga andra ingripande åtgärder är tillräckliga. Avskiljning används "för att undvika våld"³¹ och för att "förebygga att det skulle eskalera till en våldssituation"³² – inte som en sista nödlösning för att hantera pågående våld.

Vi ser personal som använder avskiljningsbefogenheten för att hantera ofarliga händelser, långt ifrån lagstiftarens intention med befogenheten. Dessutom noterar vi än en gång att fasthållningar mot golv används med hög frekvens, trots den livsfara som varje sådant ingripande innebär.

I ett exempel står att personal ingriper fysiskt när en flicka upplevs *"motoriskt orolig"*³³ och i ett annat att:

"...personal märker att hon börjar trappa upp i affekt igen och väljer att ingripa innan det eskalerar. Det bedöms därför särskilt påkallat att avskilja x."³⁴

I vissa fall ingriper personal fysiskt för att undvika *"en eskalerande konflikt mellan x och personal"*³⁵ eller för att barnet upplevs *"irritabel"* och *"konflikt-sökande"*.³⁶ Att personal i praktiken använder avskiljningsbefogenheten trots att barn inte har ett faktiskt våldsamt beteende blir extra tydligt i ett beslutsdokument där det bokstavligen står att barnet inte är våldsamt.

"Ungdomen slår inte och beter sig inte fysiskt våldsamt, utan det är mer av ett beteende där hon inte vet vart hon ska ta vägen och där hon mest skriker okontrollerat."³⁷

Barnsyn och bemötande

Beslutsdokumenterna ger också en inblick i personalens syn på barnen. Ord som *"trotsig"*,³⁸ *"obstinat"*,³⁹ *"nonchalant"*⁴⁰ och *"otrevlig"*⁴¹ förekommer frekvent. Barnen beskrivs genomgående som *"krävande och utmanande"*⁴² då de *"säger emot och har attityd"*⁴³ och *"struntar i personalens vägledning"*.⁴⁴ Personal ger uttryck för att barn medvetet väljer att bete sig illa och uttrycker det i termer av att barn *"vägrar att samarbeta"*,⁴⁵ *"öppet trotsar gränssättning"*⁴⁶ eller *"väljer att agera ut"*.⁴⁷

Troligtvis får personalens syn på barnen konsekvenser för bemötandet, inte minst i svåra eller utmanande situationer. Vi kan utifrån den här granskningen inte dra andra slutsatser än att det i flera fall saknas såväl empati som professionalitet i personals förhållningssätt till de placerade barnen. Det leder till att personal ofta *"gränssätter"* och tillrättavisar, något som ytterligare höjer konfliktnivån i redan tillspetsade situationer. Slutresultatet blir avskiljningar och fasthållningar som inte hade behövt ske.

"X stör ordningen, lyssnar inte på personalens vägledning och trotsar öppet personalens gränssättning när det gäller avdelningens regler."⁴⁸

I många beslutsdokument skriver personal att de arbetat lågaffektivt. Med lågaffektivt bemötande avses ett förhållningssätt och en pedagogisk metod med syfte att de-eskalera utmanande beteenden. Personal ska arbeta icke-konfrontativt och genom sitt agerande trappa ner situationer. Men trots att det står att personal arbetat lågaffektivt så tyder beskrivningarna av händelseförloppen i beslutsdokumenterna på att personal agerat på helt motsatt sätt.

Att ingripa fysiskt mot en person som är i hög affekt är som regel en upptrappande åtgärd. Resultaten visar att det är just personal, och inte barn, som är fysiska först i en majoritet av de granskade beslutsdokumenterna. Den initiala fysiska kontakten från personal är oftast transportgrepp av olika slag för att föra ett motsträvt barn till sitt rum.

Att ingripa fysiskt mot en person som är i hög affekt är som regel en upptrappande åtgärd. Resultaten visar att det är just personal, och inte barn, som är fysiska först i en majoritet av de granskade beslutsdokumenterna.

”Då x inte vill gå in själv behöver personal hjälpa henne.”⁴⁹

I beslutsdokumenten används ofta ordet ”hjälpa” som en omskrivning för fysiska smärtpåförande grepp från personalen. När personal meddelar att barn har två val: gå själv, annars ”hjälp vi dig”, så uppfattas det som hot. Konsekvensen blir upptrappning av konflikten. Som i exemplet nedan, när en flicka sätter sig ner på golvet och vägrar gå in på sitt rum.

”Personal hänvisar x in på sitt rum eftersom hennes beteende stör ordningen på avdelningen och de andra ungdomarna samtidigt som de berättar att dom kommer hjälpa henne in på rummet om hon inte väljer att gå själv. När personal vill hjälpa x upp från (maskat) går hon i affekt och börjar sparka mot personal.”⁵⁰

Det mer lågaffektiva alternativet hade varit att vänta ut, försöka avleda och skapa fysisk distans. Fullt möjligt i de flesta fall, eftersom situationerna som leder till rumshänvisning ofta är helt ofarliga, som i exemplet ovan där den aktuella flickan sitter ner på golvet. De fysiska ingripandena grundas ofta i personals gränssättning när barn inte följer avdelningens regler eller, som i exemplet nedan, har ett beteende som enligt personal beskrivs som ”trotsigt”.

”X upplevs till en början vara mottaglig till personalens vägledning då han ställer sig upp och beger sig mot sitt bostadsrum men stannar utanför dörren och uppvisar ett trotsigt beteende då han inte längre är mottaglig till personalens hänvisning.”⁵¹

Det kan heller inte sägas handla om lågaffektivt bemötande när personal säger till barn att ”lugna ner sig”⁵² när de är upprörda, hänvisar till avdelningens ”regler”⁵³ för att dämpa affekt och utdelar ”tillsägelser”⁵⁴ när ett barn uttrycker kritik om kollegor. I ett beslutsdokument står att en upprörd pojke ”informerar om att personalen kommer att använda sina befogenheter.”⁵⁵ trots att han ännu inte varit våldsam. Det är ord som signalerar upptrappning, förtäckta hot och ”hårt mot hårt”.

Många avskiljningar hade troligtvis kunnat undvikas genom ett lågaffektivt bemötande på riktigt. Våldsamt beteende kommer sällan som en blyxt från klar himmel. I många beslutsdokument står att barnet själv sagt att om personal berör hen fysiskt så kommer hen att slå. Påfallande ofta är det just då som personalen väljer att ingripa fysiskt. I ett beslutsdokument står att en flicka ...

”...beskriver att om någon rör henne så kommer hon att sparka och slå”

Det kan också ifrågasättas om viss personal är lämpade att jobba med samhällets mest utsatta barn om de upplever sig kränkta av barn som ”uttrycker personliga åsikter kring personal”⁵⁶ eller ”följer med sina medboendes negativa prat om SiS”.⁵⁷ Att som personal bli kallad skällsord som ”efterbliven”⁵⁸ kan vara utmanande men borde trots det inte leda till fasthållningar och avskiljningar om personalen är lämplig för uppdraget.

Livsfarliga fasthållningar

Justitieombudsmannen (JO) har i flera beslut förtydligat att fasthållning inte får användas i stället för avskiljning, utan endast som en åtgärd för att verkställa avskiljningen.⁵⁹ I SiS riktlinjer framgår också att fasthållningar inte får ersätta avskiljningar.⁶⁰

I den här granskningen kan vi trots det se flera exempel på att fasthållningar fortfarande används just i stället för avskiljning. I ett beslutsdokument står att ett barn slår och sparkar mot personal men att personal ”...bedömer att vi inte behöver avskilja x”. Däremot vidtas en tio minuter lång fasthållning mot golv.⁶¹

I ett annat exempel hålls ett barn fast i femton minuter på mage mot golv – utan att sedan föras till avskiljningsrum, med motiveringen:

”Ingripandet bedömdes vara proportionerligt då x inte var så våldsam att en avskiljning var befogad.”⁶²

Motiveringen tyder på att det finns personal som tror att fasthållning på mage mot golv är särskild befogenhet, och att fasthållning är mindre ingripande än att bli avskild i ett avskiljningsrum. Det är en uppfattning som är såväl juridiskt felaktig som medicinskt farlig. Fasthållning är inte en

särskild befogenhet som SiS förfogar över. Fasthållningar mot golv är dessutom inte ett lindrigare alternativ till avskiljning. Tvärtom kan fasthållningar få livshotande konsekvenser, det finns risk för lägesbetingad syrebrist och betydande fysiska och psykiska skador.

Riskerna med fasthållningarna är också skälet till att SiS i sina egna riktlinjer beslutat att fasthållningar mot golv bara får användas för att få kontroll över en våldsam situation för att sedan kunna föra den unge till avskiljningsrum. En fasthållning ska vara mycket kortvarig, riktlinjerna skriver att det bara får handla om *"några få minuter"*.⁶³

I granskningen kan vi dock se att många fasthållningar pågår betydligt längre än så, i flera fall mellan 15 och 20 minuter.⁶⁴ Avsikten är uppenbart inte att föra barnet till avskiljningsrum över huvudtaget. Fasthållningar används för att *"lugna ner situationer"* och avslutas först då *"personal känner att x kommit ner i varv"*.⁶⁵ I ett fall anses det:

"Särskilt påkallat att fasthålla x tills han har gått ner i känslan."⁶⁶

I flera beslutsdokument står det att barn fått, eller misstänks ha fått, fysiska skador vid ingripandena.⁶⁷ I ett fall står att institutionen *"Tillkallat ambulans då hon (ssk) misstänkte fraktur"*.⁶⁸ Personal verkar sakna kännedom om att fasthållningar mot golv kan leda till lägesbetingad syrebrist. I ett fall verkar personal helt felaktigt tro att en fasthållning kan hjälpa barnets andning.

"Man håller x tills hon lugnat sig så pass att hon får kontroll på sin andning igen."⁶⁹

Men en flicka beskriver motsatsen i ett annat beslutsdokument. Personal har noterat att:

"x uttrycker att hon har ont i sin mage och svårt att få luft".⁷⁰

Rättssäkerhet och uppföljning

Beslutet att hålla någon i avskildhet (avskiljning) kan överklagas. Det kan däremot inte de ingripanden som benämns, och dokumenteras, som ej fullföljd avskiljning. Vi är därför oroade över flera ingripanden som dokumenterats som ej

fullföljd avskiljning trots att det i beslutsdokumentet uttryckligen beskrivs att barnen förts till avskiljningsrum.⁷¹

"När man inte kommer till tals och x fortsatt stretar emot förklarar UT för x att man kommer att flytta henne till avskiljningen som är (maskat) bort. X svarar inte utan ytterligare personal är behjälpliga när man transporterar in x i avskiljningen. X försöker under hela processen ta sig loss men personal håller henne stadigt och när man lägger ner x i avskiljningen håller man x tills hon lugnat sig så pass att hon får kontroll på sin andning igen."⁷²

Detta är ett tydligt exempel på att barn kan bli avskilda utan att beslut om avskiljning fattas. Därmed försvinner också barns möjlighet att överklaga beslutet. SiS har dessutom ytterligare två kategorier för att dokumentera fysiska ingripanden: *"Övriga fysiska ingripanden"* och *"Fysiska ingripanden, avvikning"*.

I vår uppföljningsrapport *"Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024"* konstaterade vi att SiS själva inte kan redogöra för gränsdragningen mellan de sammanlagt fyra kategorierna av fysiska ingripanden.⁷³ När vi begärde ut en månads dokumentation av *"Övriga fysiska ingripanden"* (59 st.) så kunde vi konstatera att det i nio fall beskrevs att barn togs till avskiljningsrum och i arton fall att barn hållits fast mot golv eller vägg.

I föreliggande granskning ser vi också att flera fysiska ingripanden som sker i samband med avvikningssituationer kategoriserats som ej fullföljd avskiljning trots att de rätteligen borde kategoriseras som *"Fysiska ingripanden, avvikningar"*.⁷⁴

Exakt samma skeenden, våldsanvändning och händelseförlopp kan alltså få fyra olika utfall i SiS dokumentation. Fasthållningar mot golv och isolering i avskiljningsrum dokumenteras på olika sätt men bara en av kategorierna leder till ett myndighetsbeslut som går att överklaga. Det kan innebära stora rättighetsinskränkningar för de barn som utsätts.

Otydliga gränsdragningar mellan de olika kategorierna får också andra konsekvenser. Det blir till exempel svårare att följa upp och analysera utvecklingen av avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar. Kanske är det orsaken till att statistik och dokumentation som SiS lämnat ut till Barnrättsbyrån skiljer sig åt vid två olika

utlämningstillfällen, trots att den rör samma tidsperiod? I föreliggande granskning får vi ut 585 beslutsdokument om avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar. Tidigare hade SiS dock lämnat ut uppgifter som angav att Hässleholm och Brättegården tillsammans haft 614 avskiljningar och ej fullföljda avskiljningar.⁷⁵

Om SiS Brättegården och SiS Hässleholm

Denna granskning omfattar beslutsdokument från de två hem med flest avskiljningar inom ungdomsvården, Hässleholm och Brättegården. Det finns viktiga iakttagelser att göra gällande dessa två ungdomshem, då de av följande anledningar bör vara väl rustade att ta hand om barn med stora behov utan att använda tvångsåtgärder:

- Brättegården har två så kallade Särskilt förstärka avdelningar (SFA), som riktar sig till barn och unga med behov av anpassad vård utifrån omfattande psykiatrisk och neuro-psykiatrisk problematik. Dessa avdelningar ska ha högre bemanning, mindre barngrupper och anpassat bemötande och metodval, för att möta de placerade barnens behov.
- Både Brättegården och Hässleholm är del av Integrerad vård, vilket är ett utvecklingsarbete mellan SiS, regioner/BUP och Socialstyrelsen med syftet att förbättra vården för barn med stora behov av psykiatrisk vård.

- Både SFA och Integrerad vård har uttalade ambitioner om att minska användningen av tvång och avskiljningar.

Hässleholm har dessutom i olika sammanhang lyfts fram som en förebildsinstitution och SiS flaggskepp. När socialtjänstminister Camilla Waltersson Grönvall besökte ungdomshemmet 2024, uttalade hon att SiS Hässleholm förmodligen är det ungdomshem som kommit längst i den förändringsresa den statliga barn- och ungdomsvården står inför.⁷⁶

Det är därför anmärkningsvärt att det är just dessa två institutioner som idag har högst avskiljningstal inom hela myndigheten. Här borde det finnas både kompetens och resurser att hitta andra sätt att bemöta barn som på olika sätt agerar ut. Det ska noteras att SiS lyckas med detta i mycket större utsträckning vid andra ungdomshem, trots att de tar emot liknande målgrupp. På exempelvis Råby användes avskiljning endast vid ett fåtal tillfällen under 2024.

Slutord

Barnrättsbyrån har under fem års tid granskat SiS användning av den särskilda befogenheten avskiljning. Vi har samtidigt arbetat på uppdrag av barn och unga placerade på SiS och på nära håll fått se hur isolering, med tillhörande våld, påverkar barnen i stunden och på sikt. Vi har följt barn som lämnat samhällsvården med ärr på både kropp och i själ.

Vi genomförde den här granskningen för att undersöka om SiS förklaringsmodell, att ökningen av avskiljningstalen beror på ingripanden vid självskada och risk för liv, stämmer. Resultaten i den här granskningen tyder på att det är helt fel. Själva påståendet är dessutom anmärkningsvärt, eftersom självskadebeteende inte utgör laglig grund för avskiljning. Att uttalandet kommer från SiS högsta ledning indikerar dessutom att det finns stor risk att den felaktiga uppfattningen är spridd ute på ungdomshemmen.

Rapporten sätter också ljuset på andra saker. Hur avskiljningsbefogenheten används mot barn och unga på SiS har inte förändrats nämnvärt på fem år. Det handlar fortfarande om fysiska ingripanden som saknar, eller har tveksamt, lagstöd. Det handlar om en syn på barn som försämrar personals bemötande och som eskalerar konflikter. Vi ser personal som använder avskiljningsbefogenheten för att hantera ofarliga händelser och vad som skulle kunna beskrivas som vanligt tonårsbeteende, långt ifrån lagstiftarens intention med befogenheten. Dessutom noterar vi än en gång att fasthållningar mot golv används med hög frekvens, trots den livsfara som varje sådant ingripande innebär.

Det granskningen även pekar på är nödvändigheten av att problemformuleringar och eventuella åtgärder hänger ihop med en korrekt skildring av verkligheten. Om SiS själva hade genomfört denna granskning och tagit resultaten på allvar, hade åtgärder kunnat sättas in för att komma till rätta med bristande bemötande och barnsyn, livsfarliga fasthållningar och användning av våld som respons på ofarliga händelser. Då hade våldet kunnat minska.

Kritiken mot SiS användning av avskiljning har under åren varit enorm, från tillsynsorgan, FN-kommittéer och barnrättsorganisationer. Från politiskt håll har det, i alla fall historiskt, funnits en enighet om att våldet måste upphöra och att avskiljning på sikt ska avskaffas. I direktivet till den pågående utredningen om en reform av den statliga ungdomsvården beskrivs kritiken, och utredaren ska föreslå åtgärder som säkerställer att det inte förekommer våld och att tvångsåtgärder bara vidtas med stöd av lag.

Barnrättsbyrån vill med denna granskning bidra till förändring av reella och allvarliga problem inom SiS verksamhet. Vi anser att det är nödvändigt att skifta fokus från barnens problem och beteenden, till att våga prata om och förändra vuxnas ageranden, beteenden och problem. Bara så kan vuxenvärlden, och SiS som myndighet, bära ansvaret. Bara så kan användningen av avskiljningar minska.

Barn i samhällsvården har, precis som alla andra barn, en rätt att skyddas från våld. Nu är det hög tid att sätta in åtgärder som faktiskt gör skillnad för barnen, för deras bästa. Barnen kan inte vänta på att långsiktiga reformer och visioner ska bli verklighet, deras barndom pågår här och nu.

Referenser

- ¹ Prop. 2017/18:169, s. 67.
- ² Prop. 2002/03:53, s. 99.
- ³ Statens institutionsstyrelse. Riktlinjer juridik/ LVU 2022-03-14, kapitel 7.7.10. Fysiskt ingripande för att genomföra en avskiljning.
- ⁴ Statens institutionsstyrelse. Riktlinjer juridik/ LVU 2022-03-14, kapitel 7.7.11. Ska ett avskiljningsbeslut fattas?
- ⁵ Statens institutionsstyrelse. Riktlinjer juridik/ LVU 2022-03-14, kapitel 7.7.20. Dokumentation av fysiska ingripanden som inte leder till att barnet eller den unge hålls i avskildhet.
- ⁶ Justitieombudsmannen, 2007-10-24, dnr. 1316-2006.
- ⁷ Justitieombudsmannen, 2008/09 s. 305, dnr. 1316-2006.
- ⁸ Regeringsformen 2:6.
- ⁹ Departementsserien 2024:7, s. 99 och prop. 2017/18:169, s. 55-56.
- ¹⁰ Justitieombudsmannen, 2002/03 s. 222, dnr. 1036-2000.
- ¹¹ Barnrättsbyrån. (2025). *Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024*. Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ¹² Josefin Sköld och Linn Jönsson "Ny rapport: Unga flickor tvångsisoleras oftare på statens ungdomshem". DN 14 maj 2025-05-14.
- ¹³ Maria Andersson Vogel. (2021). "En kvantitativ analys av avskiljningsbeslut" i "...och jag kunde inte andas – en granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen.". Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ¹⁴ Barnrättsbyrån. (2025). *Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024*. Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ¹⁵ Avskiljning, Brättegården, 2024-10-(maskat). ID 304.
- ¹⁶ Barnrättsbyrån. (2021). "...och jag kunde inte andas – en granskning av våld mot barn på de statliga ungdomshemmen.". Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ¹⁷ Lagkommentar till LVU av Clevesköld. Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. 15 c §, Karnov på Juno och Prop. 2022/03:53, Stärkt skydd för barn i utsatta situationer m.m., s. 99.
- ¹⁸ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-08-(maskat). ID 582.
- ¹⁹ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-04-(maskat). ID 467
- ²⁰ Avskiljning, Hässleholm, 2024-10-(maskat). ID 179.
- ²¹ Avskiljning, Hässleholm, 2024-10-(maskat). ID 121.
- ²² Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-12-(maskat). ID 488.
- ²³ Avskiljning, Hässleholm, 2024-07-(maskat). ID 110.
- ²⁴ Avskiljning, Hässleholm, 2024-08-(maskat). ID 99.
- ²⁵ Justitieombudsmannen, 2007-10-24, dnr. 1316-2006.
- ²⁶ Statens institutionsstyrelse, Riktlinjer juridik/ LVU 2022-03-14, kapitel 7.7.8
- ²⁷ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-03-(maskat). ID 462.
- ²⁸ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-03-(maskat). ID 463.
- ²⁹ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-03-(maskat). ID 338.
- ³⁰ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-07-(maskat). ID 451.
- ³¹ Avskiljning, Hässleholm, 2024-06-(maskat). ID 128.
- ³² Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-01-(maskat). ID 325.
- ³³ Avskiljning, Brättegården, 2024-01-(maskat). ID 207.
- ³⁴ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-07-(maskat). ID 442.
- ³⁵ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-03-(maskat). ID 463.

- ³⁶ Avskiljning, Hässleholm, 2024-08-(maskat). ID 169.
- ³⁷ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-04-(maskat). ID 466.
- ³⁸ Avskiljning, Hässleholm, 2024-11-(maskat). ID 125.
- ³⁹ Avskiljning, Hässleholm, 2024-07-(maskat). ID 145.
- ⁴⁰ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-03-(maskat). ID 463.
- ⁴¹ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-06-(maskat). ID 572.
- ⁴² Avskiljning, Hässleholm, 2024-06-(maskat), ID 93.
- ⁴³ Avskiljning, Hässleholm, 2024-07-(maskat). ID 135.
- ⁴⁴ Avskiljning, Hässleholm, 2024-06-(maskat). ID 92.
- ⁴⁵ Avskiljning, Hässleholm, 2024-07-(maskat). ID 160.
- ⁴⁶ Avskiljning, Hässleholm, 2024-05-(maskat). ID 15.
- ⁴⁷ Avskiljning, Hässleholm, 2024-05-(maskat). ID 41.
- ⁴⁸ Avskiljning, Hässleholm, 2024-05-(maskat). ID 15.
- ⁴⁹ Avskiljning, Hässleholm, 2024-06-(maskat). ID 93.
- ⁵⁰ Avskiljning, Hässleholm, 2024-08-(maskat). ID 113.
- ⁵¹ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-12-(maskat). ID 489.
- ⁵² Avskiljning, Brättegården, 2024-03-(maskat). ID 210.
- ⁵³ Avskiljning, Hässleholm, 2024-08-(maskat). ID 99.
- ⁵⁴ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-11-(maskat). ID 480.
- ⁵⁵ Avskiljning, Hässleholm, 2024-12-(maskat). ID 180.
- ⁵⁶ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-12-(maskat). ID 489.
- ⁵⁷ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-11-(maskat). ID 485.
- ⁵⁸ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-06-(maskat). ID 459.
- ⁵⁹ Se till exempel Justitieombudsmannen, "Initiativ om hur Statens institutionsstyrelse använder de särskilda befogenheterna avskiljande och vård i enskildhet". Dnr. 2802-2020.
- ⁶⁰ Statens institutionsstyrelse. Riktlinjer juridik/LVU 2022-03-14, kapitel 8.1.2.
- ⁶¹ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-09-(maskat). ID 377.
- ⁶² Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-09-(maskat). ID 354.
- ⁶³ Statens institutionsstyrelse. Riktlinjer juridik/ LVU 2022-03-14, kapitel 8.1.2.
- ⁶⁴ Fasthållningar mot mage på golv i 15 till 20 minuter ses bland annat i beslutsdokument från Brättegården: 2024-02-(maskat), ID 342, 2024-09-(maskat), ID 359, 2024-10-(maskat), ID 385, 2024-06-(maskat), ID 412 och 2024-07-(maskat), ID 420.
- ⁶⁵ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-06-(maskat), ID 454.
- ⁶⁶ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-06-(maskat), ID 454.
- ⁶⁷ Se t.ex. Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-11-(maskat), ID 400.
- ⁶⁸ Avskiljning, Hässleholm, 2024-05-(maskat), ID 68.
- ⁶⁹ Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-03-(maskat), ID 343.
- ⁷⁰ Avskiljning fullföljs inte, Hässleholm, 2024-07-(maskat), ID 578.
- ⁷¹ Se t.ex. Brättegården: 2024-03-(maskat), ID 343, 2024-06-(maskat), ID 448, 2024-06-(maskat), ID 457 och Hässleholm: 2024-11-(maskat), ID 484, 2024-09-(maskat), ID 509, 2024-09-(maskat), ID 514, 2024-10-(maskat), ID 523, 2024-08-(maskat), ID 581.
- ⁷² Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-03-(maskat), ID 343.
- ⁷³ Barnrättsbyrån. (2025). *Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024*. Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ⁷⁴ Se t.ex. Avskiljning fullföljs inte, Brättegården, 2024-11-(maskat), ID 290 och ID 291.
- ⁷⁵ Barnrättsbyrån. (2025). *Avskiljningar, våld och missförhållanden inom SiS ungdomsvård 2024*. Stockholm: Barnrättsbyrån.
- ⁷⁶ Pernilla Ekdahl. "Socialtjänstministern besökte SiS Hässleholm: "Kommit längst". Norra Skåne, 9 februari, 2024.

BARNRÄTTSBYRÅN.